

NAFARROAKO LURRALDE ESTRATEGIA BERRIKUSTEA.

PARTE HARTZEKO PROZESUA.

NAFARROAKO LURRALDE ESTRATEGIAREN AURKEZPENA

Pirinioetako lurralde saioa

Lekua: Aezkoako Etxea, Arike.

Data: 2022ko azaroaren 15a

Ordua: 18:00 - 20:30

SAIOAREN EGITURA

- 1.- Hasiera eta ongietorria.
- 2.- Parte hartzeko prozesuaren azalpena.
- 3.- NLEren aurkezpena.
- 4.- Galderak eta ekarpenak.

Lurralde saio honen helburua NLE berrikusteko dokumentua aurkeztea zen. Dokumentu horrek maiatzean aurkeztutako zirriborroaren bilakaera garrantzitsua dakar, eta hasierako izapideak egin eta jendaurrean jarri aurretik parte hartzeko aukera ematen du.

Funtsezkoa da adieraztea parte-hartzearen xede den dokumentuak oraindik ere kontuan hartzen dituela hobekuntzak, eta, beraz, fase erabat parte-hartzailean dagoela. Fase honek abenduaren 15era arteko iraupena izango du (azaroaren 14an bertan hasi zen; egun horretan dokumentua Nafarroako parte-hartzearen webgunean argitaratu zen).

GALDERA ETA EKARPEN NAGUSIAK

Jarraian, saioan egindako galdera eta ekarpen nagusien laburpena azaldu da. Ez dira sartu pertsonen izenak, pribatutasuna babesteko arrazoiengatik.

- Erronkak azaltzen dituen diapositiban, ez da ulertzen zer den lurralde-kapitala esaldi honetan: «Jarduera eta enplegua sortzea lurralde-kapitalaren kudeaketaren bidez». Esku-hartze sozioekonomikoko proposamenei buruz aurkeztutako dokumentuan, Enpresa Korporazio Publikoari erreferentzia egiten dion esaldiaren bigarren zatia argitzeko eskatu da: “Se declarará zona de inversión preferente del Instituto Navarro de Inversiones (INI) y receptora de centros o filiales de empresas de la Corporación Pública Empresarial”.
- Bat datoz dokumentuaren analisi orokorrarekin. Klima-aldaketak arrisku asko ekarriko ditu gure eremuetan, babesik gabe gaude gure baliabideengatik.
- Ez dirudi bideragarria denik 2050erako berotegi-efektuko gasen isuriak % 80 murriztea.
- Pirinioak CO2ren hustubidea dira neurri handi batean, eta basoak, belardiak eta larreak dituzte. Klima-aldaketari (KA) irtenbide txiki bat ematen diogu, baina ez dugu bermatuta hori egiteko modua. KAren aurrean defendatzeko irizpideak. CO2ren tasak ezartzea.
- INI gobernuko eta erakunde zentraletako organoek baino ez dute osatzen. Ez dago erakunde edo entitate publiko txikien parte-hartzea.
- Konpentsazio Ekonomikorako Funtza garrantzitsua da, baita IIN ere, garapen osoan funtzio bat betetzen badu.
- Lurraldearen ahultasun ekonomikoa: IINk bankuarena egin behar du, Pirinioetan egiten dena kudeatu ahal izateko.
- Eskualdeka egindako analisisian, trakzio poloak proposatu dira; horiek

benetan beren funtzioa lortzeko formulak planteatu behar dira. Aukerak eman behar zaizkie.

- NLE lurraldea egituratzeko tresna bat bada, zer baliabide izango ditugu Pirinioetan gure proiektuak garatzeko? Nola kudeatuko dugu? Defizit izugarria dugu. Garapenak harmonikoa eta egiturazkoa izan behar du.
- 2050erako estrategian erronka handiak planteatu dira, hala nola klima-aldaketa, eta inbertsioak hartuko dituzten bi foku handi daude: Nafarroako Kanala eta AHT.
- NLEn ez da agertu hemendik 2050era egingo den azpiegitura edo komunikazio berririk, baina garrantzitsuak dira eta jasagarriak izan behar dira: Erroko tunela, eta Erronkari eta Zaraitzu arteko komunikazio hobea.
- Ura eta CO2 direla-eta lurralde-konpentsazioko estrategia zehatz bat egon behar da, eta hobekuntzak hemendik 2050era ere bai.
- Lehentasunezkoa da Pirinioetatik inor gehiago ez joatea. 16 urterekin joaten dira biztanleak. Izan ere, ez dago lanik.
- Lehen merindadeak zeuden (gu Zangozakoak ginen), eta botere handiagoa zuten, diputatu bat baitzegoen. Orain, botere guztia Iruñean dago, eta ez dugu botere politikorik.
- Amadeo Marcok Opposa izeneko enpresa sortu zuen Zangozako merindadean, lanpostu asko sortu zituen; Lesakan Laminaciones de Lesaka dago; Allotzen Sarrio, etab. Enpresak eta enpleguak sortu ziren; azken batean, bizitza sortu zen. Gaur egun bestelako ikuspegia dago.
- Garai batean bezala, landa-eremuetan industria txikiak sortu behar dira. Gobernuak botoak dauden lekuan inbertitzen du, 4 urteko legegintzaldiaren iraupenarekin. Ez dago ikuspegirik.
- Ez da aipatu etxebizitzaren arazoa: etxeak oso handiak dira, eta

Vianako Printzea Erakundeak jarritako baldintzengatik ezin dira birgaitu. Laguntzak urriak dira etxebizitza horien tamainari dagokionez; birgaitzeak kostu handia dakar.

- Pirinioak hiriguneetako lorategi bihurtu nahi dira. Debekuak baino ez ditugu, eta ez dugu konpentsaziorik.
- Desoreka dago hiri- eta landa-eremuen artean. Landa-eremuan legeak eman nahi diren bakoitzean, hiriko hizkuntza erabiltzen da, eta ez dugu hori onartzen. Hirigintza bezalako kontzeptuak erabiltzean, non gaude herriak? Bestelako hizkuntza behar da.
- Dokumentuak eta azalpenak hiriko hizkuntza dute. Beste termino batzuk erabili behar ditugu, lehiakortasunaren eta ustiapenaren ordez, paisaiatz eta ingurunearen kontserbazioaz hitz egiteko. Terminologia oldarkorra da. Norekin lehiatzen gara?
- NLEk bestelako hizkuntza izan behar du, beste pertsona batzuk lurraldera hurbildu eta natura maite dezaten. Egungo estrategiak ez du samurtasunik.
- Garapenerako “lankidetzak” hitza erabiltzea. Lurraldean lankidetzak-estrategiak diseinatzea. Bestelako terminologiaren beharra. Landatartasuna hirigintzaren ordez.
- Ez dago adostasunik lurraldean hitz egiten denaren eta ikusten denaren artean.
- Zerbitzuak behar dira, eta hori gobernuaren esku dago.
- Turismoak kalte handia egin du. Pirinioak beste parametro batzuekin diseinatu behar dira, eta ez soilik ekonomikoarekin. Kultura, artea, harmonia eta bizitza behar ditu.
- Despopulazioaren argi gorria piztu da, eta NLEn ez da aipatu despopulazioari buruzko inolako legerik.
- Zalantzak daude NLEk hori betetzeko aurreikusten dituen kontrol-

mekanismoei buruz.

- Landatartasunaren kontzeptua erabiltzea.
- Dokumentuan 2050erako erronkak aurkeztu dira. Pirinioek ezin dute hainbeste itxaron. 10 urteko epean enpresa txikiak eta lanpostuak sortu behar dira.
- Basoengatik eta urarengatik kanonak ordaintzea. NPB bat pagadirako.
- Pirinioetan gainbeheran gaude, duela 30 urte zeuden arazoak dira. Nafarroako Gobernua ez da errudun bakarra, eta hemengo lagunok ere zerikusia daukagu gure izaeragatik eta pentsaeragatik. Ez dut uste irtenbiderik dagoenik.
- Pirinioetan dagoena finkatzeko unea da; izan ere, aipatzen ez dena ez da existitzen. "Landatartasuna" hitza erabiltzea. Tokirako hizkuntza egokia.
- Lurraldea kritikatu da, ez baitu ezer egiten egoerari buelta emateko. Gobernuak gauzak konpondu zain dago beti.
- Lehen sektorea mimatzea, paisaia eta herrikideak zaintzea.

Ekarpenen zatia amaitu ondoren, erredakzio-taldeak azpimarratu du garrantzitsua dela ekarpenak bidaltzea, nahi den zentzuan eta norainokoan, adierazitako webgunearen bidez, eta abenduaren 15era arteko epearekin.